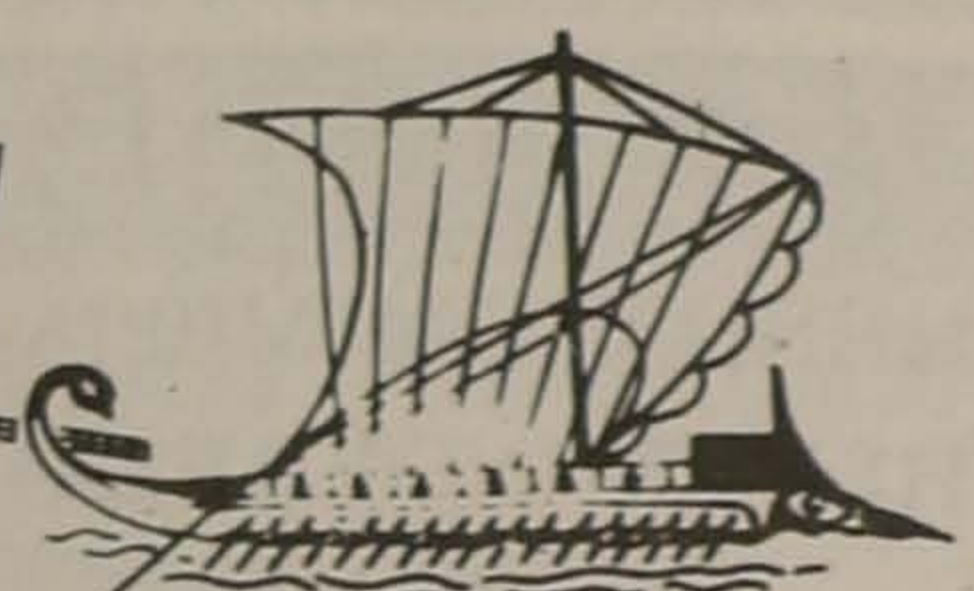


ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ



ΚΟΥΝΤΟΥΡΟΝ 1992 ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ Έτος 4ο Αρ. Φύλλου 37

ΜΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΓΙΟΡΤΑΣΤΗΚΑΝ ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Την Κυριακή 5 Ιανουαρίου 1992 και ώρα 6.30 μ.μ. στην αίθουσα δεξιώσεων της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας έγινε εκδήλωση για τα τριχρόνα του "Αργοναυτή".

Πολλοί συνδρομητές και μέλη της Λέσχης. Στην αρχή της εκδήλωσης απηύθυνε χαιρετισμό ο πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Οδυσσεύς Γωνιάδης και στη συνέχεια πήρε το λόγο ο υπεύθυνος του "Αργοναυτή" κ. Γιάννης Μελετιδής, ο οποίος αναφέρθηκε στην πορεία του "Αργοναυτή".

Ακολούθησε στη συνέχεια η κοπή της τούρτας των γενεθλίων με τις θερμές ευχές ό- των των παραβρισκομένων. Την όμορφη εκδήλωση επι- σφράγισε δεξίωση με νοστιμό- τατα εδέσματα προσφοράς με- λών (κυριών) του Δ.Σ., καθώς και ποτών κ.λ.π. προσφοράς της επιχείρησης Ιορδανίδα Δημη- τρίου.

Αξίζει ακόμα να σημειωθεί ότι για τα γενεθλίου του "Αργο- ναυτή" είχαμε και δύο ποιήμα- τα. Το πρώτο του κ. Μιχάλη Πιστοφίδη, ο οποίος έκανε και τη σχετική απαγγελία κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης και το δεύτερο της κ. Ελένης Πιπερί- δου. Τα ποιήματα δημοσιεύο- νται σε άλλη σελίδα. Και η ό- μορφη εκδήλωση έκλεισε με το δοξάρι του Θόδωρου Βε- ροιώτη.

Ακολούθησε στη συνέχεια η κοπή της τούρτας των γενε-



Η τούρτα των γενεθλίων του "Αργοναυτή"

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Γνωρίζεται ότι, από την Ευξείνου Λέσχη Βέροιας θα συγκεντρωθούν τρόφιμα για τους αδελφούς μας, που ζουν τις δύσκολες αυτές ώρες σε χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Για τον σκοπό αυτό παρακαλούνται οι συμπολίτες μας να βοηθήσουν στην ανθρωπιστική και χριστιανική αυτή χειρονομία.

Τα δέματα (τρόφιμα) παρακαλούμε να σταλούν στα Γραφεία της Λέσχης. Σε περίπτωση αδυναμίας αποστολής, η παραλαβή θα γίνει από τα μέλη του Δ.Σ. Τηλ. Γραφείου 28.356 (από 10 π.μ. έως 1 μ.μ.).

Ευχαριστούμε Το Δ.Σ.

ΝΕΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΣΤΗΝ ΕΥΞΕΙΝΟ ΛΕΣΧΗ

Από τις αρχαιερείς που έγιναν στις 12 Ιανουαρίου 1992 στην Ευξείνου Λέσχη Βέροιας εκλέχτηκε νέο Δ.Σ. το οποίο συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

- Πρόεδρος: Μελετιδής Γιάννης
- Αντιπρόεδρος: Μιχαηλίδης Γιάννης
- Γεν. Γραμματέας: Γωνιάδης Οδυσσεύς
- Ταμίας: Ορφανίδης Σταύρος
- Μέλη: Παναγιωτίδης Νίκος, Τσιπουρίδης Σίμος, Χειμωνίδης Γιώργος, Σιδηρόπουλος Ηλίας και Ιορδανίδης Δημήτριος

ΤΟ Γ' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με ανακοίνωση της Οργανωτικής Επιτροπής του Γ' Παγκόσμιου Συνεδρίου του Ποντιακού Ελληνισμού, το Συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη, στο χρονικό διάστημα 14 Μαΐου 1992 έως 24 Μαΐου 1992.

Ηδη με σχετικό έγγραφο της η Οργανωτική Επιτροπή καλεί τα Ποντιακά Σωματεία να συμμετάσχουν στις εργασίες του Συνεδρίου και ακόμα να διοργανώσουν παράλληλες σχετικές εκδηλώσεις.

Η κοπή της βασιλόπιτας των Καλλιτεχνικών Τμημάτων της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

Τη Δευτέρα 3/2/92 και ώρα 8.30 μ.μ. το Δ.Σ. της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας έκοψε στην αίθουσα δεξιώσεων της τη βασιλόπιτα των Καλλιτεχνικών Τμημάτων.

Στην αρχή της εκδήλωσης απηύθυνε χαιρετισμό ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Γιάννης Μελε-

τιδής και στη συνέχεια έγινε η κοπή της βασιλόπιτας. Στους τυχερούς δόθηκαν βιβλία. Ακολούθησε στη συνέχεια ψυχαγωγικό πρόγραμμα το οποίο αν και σύντομο, ήταν εντυπωσιακό. Αξίζει να σημειωθεί ότι η χορωδία έψαλλε τα ποντιακά κάθοντα. Το ποντιακό εδέσματα που προσέφεραν οι οικοδέσποινες ήταν ιδιαίτερα νόστιμα. Τέλος η όλη εκδήλωση μαγνητοσκοπήθηκε με φροντίδα του Κώστα Καραπαναγιωτίδη για την προώθησή της στην παντοκλή εκπομπή της Κυριακής από τον τοπικό τηλεοπτικό σταθμό ΒΕΡΓΙΝΑ TV.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

Η γυναίκα στο ποντιακό τραγούδι

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗ

Ατέλειωτα χρόνια κρατά η λαοβία. Οι Πόντιοι πρέπει ν' τρέξουν. Μέσα από την τραγωδία της αρπαγής, τη θλίψη του πόνου, οι Πόντιοι πρέπει ν' αγωνιστούν. Ο πόνος τους γίνεται τραγούδι. Η ελπίδα γίνεται αγάδη. Η πίστη γίνεται τραγούδι. Κι ένα σωρό άλλα γίνονται τραγούδι. Όλα αυτά, αποπνέουν τον κρικό μας στέφειας αθυσιάς. Η αρχή της τραγωδίας μακριά κι ενώνεται με τα μικρά έπη και συνεχίζεται διαδραματίζοντας τις μέρες μας, αμφοβήτητα απόδειξη της ιστορικής ενότητας του Έθνους.

Σεχωριστή θέση μέσα στην αθυσιά αυτή των τραγουδιών έχει η οδούλωτη Πόντια γυναίκα. Η γυναίκα του πρωτομάστορα "Τη τρίκας το γεφύρι", θυσιάζεται στο θωρό της κοινωνικής προσφοράς. "Κι άμον ντο στέκν' τα γόνατα μ', να στέκ' και το γεφύρι". Στο ωραιότατο ακριτικό τραγούδι "Ο Μάρωντον", το Πουλούδι της συζυγικής τιμής πα-

ραμένει μεθυστικό στο πέρασμα των αιώνων. Η στάση της Πόντιας γυναίκας μας υπενθυμίζει την Πηνελόπη του Οδυσσεύα. "Εφτά χρόνια ενέμν' στον κι άλλα εφτά θ' αναμένω, αν έρτοι, έρτοι ο Μάρωντον κι αν 'κ' εν, καλογερεύω". Η Πόντια γυναίκα σαν καλή χριστιανή θα ικανοποιήσει τις επιθυμίες των νεκρών. Πιστεύει στην αθανασία της ψυχής. "Τη Χριστού όψη με κερν και τη φωτός λαμπόσαν και τη Μεγάλη Παρασκευήν κλάψον,

τον κόσμον κάλο...". Σαν χαροκαμένη μόνα, απευθύνει την απέληπια κρουγή στο νεκρό παιδί της: "Γιέ μ', π' εκπόστες;". Ο μεγάλος πόνος της μας φέρνει στο νου τον απαρχισμό της Παναγίας "που παρρεύει τέκνον;". Σαν παρκαρομόνα, εκεί στο ψηλά θουνά αντιμετωπίζει κίχιους κινδύνους όχι μόνο από τα στοιχεία της φύσης αλλά κι από τις απρόοπτες εμφανίσεις των Τούρκων. Τότε αναδεικνύεται και γενναία

τοσηνάσσα. Με το μόχθο την βοηθάει την οικογένειά της αηλά και χτίζει εκκλησιές: "Χτίσεν τυρένεν εγκλησιάν, μιντζένεν Αε - Βήμα". Όταν η κόρη της εξέρχεται από το πατρικό κτώφλι απευθύνει τη δραματική έκκληση στους συμπεθέρους: "... άμον τον γιόν εσουν, να έχετεν και την θεγατέρα μ". Όταν ο γιός της θα πάει στην ξενιτιά με δάκρυα θα κάνει το παξιμάδι: "Πάσο με, μονα, πο- έμοδ, θα μπουροξενιτεύω και

με το δάκρυα σ' ζούβωσον...". Η φωνή της πατρίδας τη συναρπάζει κι αναδεικνύεται σε νικήτρια, όπως το ομοιογενή κι ο ίδιος ο Τούρκος: "Γυνοίκικον ο πόλεμον, γυνοίκικον ο κούρσοσ, γυνοίκικον εν το κοντάρ, σκατών' το παλληκάριο". (Γυνοίκα πολεμά σκληρά, γυναίκα με νικεί, με το κονταροκτύπημα, μου ρήμοξε τ' σσκέρι. Σί- χοι από το "Έρβεν ο Τουόκον ο κακόν"). Όσα κι αν γράψουμε για την Πόντια γυναίκα θάνοι φωτό

μηροστά στη γενναία κι οδούλωτη ψυχή της, για τούτο σε ένδειξη τιμής για το πρόσωπό της, σε ακούσουμε τον Πόντιο τραγουδιστή στο τραγούδι οι "Τραντέλλενοι": "Να σαν την μόναν που γεννό το τράντο χρόνια μίαν και εφτάει υιόν τραντέλλεναν και νύφεν γοθοσφάρον. Εφτάει υιόν τραντέλλεναν, Ακρίταν σε πακία, εβόλιν' και πάει σαν πολε- μόν για την έλευθερίαν".

Λ Α Ο Γ Ρ Α Φ Ι Κ Α

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ

ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΑΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. 0331 - 25.282

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΤΣΙΚΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.

"ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ"

ΤΗΛ. 0331/66913 - FAX 0331/66979

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. 0331 - 28.356

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 1.000 δρχ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

* Οι στίλβες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του
* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες
Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΠΕΝΟΗ

ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

Πέθανε και κηδεύτηκε στη Βέροια (την 4-1-1992) ο γνωστός συμπατριώτης μας Τιμόθεος Θεοδωρίδης του Αβραάμ, τοπογράφος, σε ηλικία 81 ετών.

Ο Τίμος - Τίμων ήταν ένας από τους λίγους (αν όχι ελάχιστους) Πόντιους της πρώτης γενιάς των Προσφύγων, που σε νεαρή ηλικία ήρθαν στην "πατρίδα" (ελληνική) γη, "περισσάν" και φτωχοί - ταλαιπωρημένοι...

Εχοντας εντυπωσιακή εργατικότητα και εξπνιάδα, κατόρθωσε να επιβιώσει και να πετύχει επαγγελματικά. Εκείνες τις δεκαετίες, του 1930 - 1960, ο Τιμόθεος "αθλώνει", κυριολεκτικά, ολόκληρον τον Νομό και ιδιαίτερα την περιφέρεια της Βέροιας και του κάμπου, αποτυπώνοντας οικόπεδα και χωροτάξια. Δεν πρέπει να ξεχνάμε, βέβαια, ότι δεν υπήρχαν, τότε, πολλοί επιστήμονες μηχανικοί, μα λίγος, μετρημένοι στα δάκτυλα του ενός χεριού. Οσο δε από τοπογράφος, πιο ειδικά, ήταν ειδικότητα, που δεν ήταν γνωστή στον Νομό μας. Ετσι, κυριαρχούσαν οι εμπειροτέχνες τεχνικοί και ιδιαίτερα ο Τίμος και ο Ρώσος Διομήδης

ΤΟ ΕΤΗΣΙΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΥ ΚΩΤΣΙΔΗ

Η Ευξείνος Λέσχη Βέροιας τιμώντας τη μνήμη του αξεχάστου Πόντιου Στρατηγού ΚΩΝ/ΝΟΥ ΚΩΤΣΙΔΗ παρέστη με αντιπροσωπεία της στο ετήσιο μνημόσυνο του, που έγινε την Κυριακή 12-1-92. Επίσης την ίδια ημέρα η Γενική Συνέλευση, που συνήλθε για αρχαιρεσίες, τήρησε ενός λεπτού σιγή, τιμώντας τη μνήμη του. Αιωνία ας είναι η μνήμη του Στρατηγού ΚΩΝ/ΝΟΥ ΚΩΤΣΙΔΗ.

Λεβτασένκος ή ο Ζώης στο Πόδι - Αλεξάνδρεια κ.λ.π.

Ο Τιμόθεος Θεοδωρίδης υπήρξε και ιδρυτικό και ενεργό μέλος της Ευξείνου Λέσχης μας και διακρίνονταν για την παρηγορία, τη μαχητικότητα του και για το ζωντανό ενδιαφέρον του για την επιβίωση της πνευματικής ιδέας.

Με δύο λόγια: Οποια γνώμη και αν είχε κανένας για τον αποθανόντα συμπατριώτη μας, ανάλογα με την καλοπιστία του και τη φιλική ή όχι διάθεσή του απέναντι στον Τίμο, το αναμφισβήτητο είναι ότι θα αναγκασθεί, τελικά, να συμφωνήσει ότι ο συγχωρεμένος ήταν ένας ανεπανάληπτος άνθρωπος, όπως είναι, άλλωστε, οι περισσότεροι συνάνθρωποί μας, ιδιαίτερα όσοι τυχαίνουν να έχουν έντονη (τέτοια ή άλλη) προσωπικότητα...

Γιώργος Χ. Χιονίδης

Σημ. "Αργοναύτης": Η Ευξείνος Λέσχη Βέροιας τιμώντας τη μνήμη του αειμνήστου μέλους της Τιμόθεου Θεοδωρίδη τήρησε "ενός λεπτού σιγή" κατά τη Γενική Συνέλευση της 12 Ιανουαρίου 1992.

Αιωνία σου η μνήμη αξέχαστε και αγαπήμε Τιμόθεε.

"Κούντουρος" Φεβρουάριος

Ο μήνας πήρε την ονομασία "Κούντουρος", γιατί πίστευαν ότι έχει κοντή ουρά. Ακόμη του έδιναν και την ειρωνική ονομασία "Κούντουρος" επειδή το τέλος του ήταν κουτσουρεμένο. "Ο Κούντουρον, ο Κούτουρον και ο πασσαλοκαύτης". Πίστευαν πως κατά το μήνα, θερμότητα από επτά φούρνους έμπαινε μέσα στην παγωμένη γη και έτσι άρχιζαν να λιώνουν τα χιόνια.

Τις τελευταίες οκτώ ή εννιά μέρες του Φλεβάρη μαζί με τις πρώτες εννιά του Μάρτη τις έλεγαν "Λυκοκάντζα" και τις θεωρούσαν πολύ επικίνδυνα, επειδή γινόταν το ζευγάρι της Λύκαινας. Το θηλυκό μοσχαράκι που θα γεννιόταν το μήνα, το ονόμαζαν "κουντούρα". Σε εκείνον που έκανε αφελείς ερωτήσεις, πριν του δώσουν την απάντηση, του έλεγαν στα στείρα: "Τα δύο τη Κουντούρ' τη Παναγιάς πότε εν;".

Γενικά το Φλεβάρη τον θεωρούσαν μήνα γρουσουζιάς και καμιά οπουδήποτε δουλειά δεν άρχιζαν. "Ο Κούντουρον εν λειψτός, εν ολίγον πα ζαντός".

Ανέκδοτα

Η προσευχή του Μουράτικα

Στη Κρωμ ήταν ένας πάμφτωχος, πολλά θεοτικός και ολίγον εύκαιρος.

Πάντα έλεγαν την προσευχήν σε τακτικά:

- Χριστέ μ' και Αιε Θεόδωρε μ' και Αιε Δημήτρη μ' και Αιε Μηνά μ' και φέρετε τον Ρούσον σ' Ερζερούμ, κι ας σ' Ερζερούμ σην Παιπερτην (ΒΑΥΒΟΥΡΤ), και σην Παιπερτην σον Καν (Αργυρούπολη) και ας σον Καν σην Τραπεζούνταν, με τα εξηπτέρυγα, με τ' ολόχρυσου σταυρά, με τα θυμιατά, με τοι Δεσποτάδες, με τοι Πατριαρχά ντα! Θεέ μ' και Χριστέ μ', την μάνα μ' λέγω τσούνα και μεντήν να μη σαθακιάς σό, να μη θέλ'ς σό σο σκονινί. Θεέ μ' όποιος δι με να βρέχν σο χωράφν στ, και που 'κι δι με σ' αλών στ. Θεέ μ' να δεις τ' εφτωχούς, κι εφτωχολί να δίνε εμέν... Και μετά την προσευχήν σε πρόσθεταν:

- Θεέ μ' ντο δέκες έφαγα και τ' άλλα πα να διατάφεσαι.

Πολλά μη λεγύν' τς

Το καθαρόν τ' αλεύριν θα επέγγεν 'ς σον Αεν Τάφον και είπεν 'ς σο Ραζουδένον τ' αλεύριν. "Ους να έρχουμαι γίνον ψωμίν, γίνον χαβίτα, γίνον μακαρίνον, γίνον ίνταν γίνουμαι εγώ". Είπεν και το Ραζουδένον τ' αλεύριν: "Τίγουμε και κα- ταίφ:". Είπεν και το καθαρόν τ' αλεύριν: "Πολλά μη λεγύν' τς τσκούνταν τα μέσα σ'".

Λεξιλόγιο

- 1. αγουρ' = άντρες
- 2. άνθεν = επάνω
- 3. απέσ' = μέσα
- 4. αρίν = αρσά
- 5. ασκέρια = στρατιώτες
- 6. στείν = αυτοί
- 7. βιλαέτ' = ο νόμος

- 8. βίτα = τα ζώα
- 9. γεράδες = πηλγές
- 10. γεργάνια = παλώματα
- 11. γιάν' = πηλί
- 12. γιορτίμ' = βοήθεια
- 13. γουρζουλάς = πανούκλα
- 14. δώμαν = στέγη
- 15. εθέκεν = έδαψε

Φαγητά

- 1. ΚΙΝΕΑΤΑ (τσουκνίδες) φαγητό από τσουκνίδες. Παρασκευάζεται αναμιγνύοντας τις τσουκνίδες με ακόρδα, αλεύρι, καλαμποκίσια και κορκότα από φούρνικο.
- 2. ΧΑΜΝΑ ΦΑΣΟΥΛΑ: Η κοινή φασολάδα.
- 3. ΦΟΥΡΝΙΚΕΝΕ ΣΙΡΒΑΝ: Σούπα από φούρνικα με λίγα φασολία, στη σούπα αυτή προσθέτοντας αϊράνι ή γιοούρτι γίνεται ο τανωμένον σιρβάν. Επίσης τέτοια σούπα γίνεται και με καλοποκέ με την ονομασία τανωμένον τσουπαδοσίρβ.
- 4. ΧΑΒΙΤΣ: Βάζουμε το ανθόγαλο στον τέντσερε, προσθέτουμε λίγο νερό, το θράζουμε, ρίχνουμε λίγο αλάτι, λίγο αλεύρι και το ψήνουμε. Το μπόλο ρευστό βούτυρο που βγαίνει από το ανθόγαλο δεν αφήνει το χαβίτσα να κολλήσει στον τέντσερε, όπου ψήνεται. Το χαβίτσα είναι βαρύ φαγητό, για δυνατά στομάχια.
- 5. ΓΑΒΟΥΡΜΑΝ: Είναι το καθαυρδισμένο κρέας. Ο γαβουρμάς φυλάσσεται για το χειμώνα για πρόχειρο φαγητό.
- 6. ΜΑΝΑΤ: Είναι το νερόβραστο κοκοκύθι ή ψημένο στο φουρνί. Ιδιαίτερα εύγεστα ήταν τα άσπρα κοκοκύθια της Γεμουράς που τα λέγανε καστανίτσας και ψηνόντουσαν με τον ίδιο τρόπο.
- 7. ΤΥΡΙΝ, ΜΙΝΤΣΙΝ (Μυζήθρα): Γίνεται από γάλα. Ζεσταίνουμε λίγο το γάλα και βάζουμε σ' αυτό λίγη μαγιά από πυτιδί (στομάχι μοσχαριού γεμάτο γάλα) και γίνεται το τυρί. Το τυρί σ' αυτό το ανακατεύουμε με λίγο τσοκαλίτ' και έτσι παίρνουμε το μιντσίν. Από το μιντσίν φτιάχνουμε πίτες που τις λέμε τυροκόλοθα.

Παροιμίες

- 1. Ανέριον κοσκίν που κρεμάω σε; = Για κείνους που ενθουσιάζονται με κάτι το νεώτερο.
- 2. Απάν' σ' έναν ποδάρ χίλια ήχους εφτάει = Για τους άστατους και επιπόθαιους.
- 3. Αβουθα του Θεού, φύλλον κι φαίσκεται = Εκφράζουμε την παντοδυναμία του Θεού επί το εμφανικότερον.
- 4. Αρτούμενα πλεθούμενα = Για κείνους που όλο αποταμιεύουν.
- 5. Ασ' σήν κάταν ντο γεννίετα πεντικόν θα πιάν' = Για κείνους που κληρονομούν τις αρετές των γονιών τους.
- 6. Από πίσ' ίμ ουράδ' κι θέλω = Για τους ανεπιθύμητους.
- 7. Ασ' σήν μίαισαν π' ακπαρόεται παιδίν' κι στέκ' στέν = Για κείνους που τρέμουν κι από τη σκιά τους.
- 8. Ασ' σ' οφρύδ'ν στ ρούζ σκοτούται = Για τους υπερήφανους.

Δύσκολα χρόνια

Γράφει ο Γιώργιος Χειμωνίδης

Σατυρικοί στίχοι που αναφέρονται στην παράδοση και κρύβουν μέσα τους ένα μεγάλο παράπονο σχετικά με την ανθρωπιά

Τα ποντιακά τα γλέντια οισματάδες κιοουρούθια ρακοπότια τραγωδίας όσον πάγνε και λειφιτάζνε. Εφαγον εμας τα τιάρτια και τεμέτερα παιδία κ' εγροκούν ποντιακά να τραγωδούνε και σο γλέντ' απάν πάντα νυστάζνε.

Σα παλαιά τα γλέντια, σάτε, σο τραπέζ' ψωμίν κι εθαιαν το κρομούδ' και τα χαψία και η καρδία του καλόν. Ατώρα πα χίλια καλόν τη πουλή το γάλλον τρώμε τα μεζέδες σο πιάτα σο ταψία και η καρδιά μου κακόν. Ανασπάητεν τα πελιάδες τα δουλήτες, τα παράδες πιάτεν έναν κι άλλο ποτηρόπον πέτεν ένα δύο τραγωδίας και σ' ου σαχατί τον τόπον θα σαγκεύνε τα τσουνάκια τη καρδίας.

Ανασπάητεν για ολίγον τα ινάτια τ' όσκεμα τα ταπίτια τραγωδέστεν και γλέντείστεν τα παλαιά τα γλέντια πείστεν σό σον ψεύτικον τον κόσμον τη χαράν κρατέίστεν μόνον.

(Οι σατυρικοί στίχοι αυτοί είναι επίκαιροι λόγω των παγκόσμιων συγκυριών και των συγκυριών των Βαλκανίων).

Εστά χρόνε μ', μ' αγληγορείς

Ελένη Πιπερίδου - Λαφαζάνη Εκπαιδευτικός

Εστά χρόνε μ', μ' αγληγορείς σμάν να πας να χάσαι... Κάθκα ολίγον αδακά. Θέλω τη συντροφία σ'.

Πα τ' εμέν εσ'νε έμορφοσ καλός κ' ευλοημένος. Εδώκε με όθια τα καλή, τπέν 'κ' έχω να βέω.

Κι θέλω χρόνε μ' να διαβαίν' τς θα χάν'νταν οι ανθρωπώι μ'. Εμορφα έχω τ'ς οθόερα κ' έν' ήσυχον το ψόπο μ'.

Κι θέλω χρόνε μ' να διαβαίν' τς θα χάν'νταν οι ανθρωπώι μ'. Εμορφα έχω τ'ς οθόερα κ' έν' ήσυχον το ψόπο μ'.

Κι θέλω χρόνε μ' να διαβαίν' τς εγώ θ' αποτελειμαι. Αμον άστρον θα βζήουμαι κι άλλο 'κι θα φωνάζω.

Χρόνε μ', για κλώστ' κι τέρ'

οπία οι ανθρωπώι παρακαλούνε... ν' αφήν'τς ατ'ς νέους, πολλή γερούς

σσ' εσέν ψαθαφούνε!

Αι εγώ είμαι άκαρδος. Οπία', κιάθ' κι κλώθω. Θα σύρω, ίσα εμπροστά, θ' εφτάγω ίντιαν θέλ!

Αρ δέβα, χρόνε μ'ς σο καλό σ'! Καλοκλήι' με τ' όθ' τ' αδέρφια σ'. Εσκίερκουν Καθαντόβραδα, τ' αδέρφι σ' αναμένω...

Στον "Αργοναύτη"

Πόσα φορές επαίρες με σσ' σ' οσπιτί μ τα πόρτας, κ' ερούξες με πολλή μακρά 'ς σή Πόντου το θιμίαν!

Εθύμωσε με τα παλαιά, εμάστες με ιστορίας, εποίκες με και γέλασα κ' ενέσπαθα τα τέρτια μ'.

Τρανόν χαράν εκάρωμε με τ' εσέν "Αργοναύτη" γιατί είσαι εσ' τ' εμέτερον ο νουν και η καρδία.

Φωτογραφίας είδομε, μουχαπετόπα εφτάμε, χαρεντερίουμες μετ' εσέν φιλόξενη "Αργοναύτη".

Είχες και τα γενέθλια σ' την Κερεκλήν το θράδον.

Έγνούσανε τρία χρονών, 'ς σα τέσσερα εσέδες.

Εναν ευχην θα δίγω σε, πάντοτε να νεούσαι, τη λέσχησ τη δουλέματα εσ'ν, ξαν να φορτούσαι...

Στον "Αργοναύτη"

Λίγα λόγια δι' εσένα "Αργοναύτη" της Ευξείνου θέλω δι' εσέ να είπω αντί τραγούδι αντί ύμνου.

Αξιο τέκνο της Ευξείνου Πόντιας μνάας αμοζώννας που η δόξα τους κιάθ συνεχώς εις τους αιώννας.

Σε διαβάζουε παντού κ' εκεί που δεν πάει ο νους στην Ελλάδα, στην Ευρώπη πέρα απ' τους ωκεανούς.

Εύχομαι να εκατοστήσεις αυτόν τον δρόμο τον σωστό γιατί σ' έχουν όθιοι οι Πόντιοι σαν σστέρι φωτεινό.

Χρόνια εύχομαι επίσης εις τον άξιο εκδότη εις τον Πάνη Μελετιδη Πόντιο, τίμιο πατριώτη.

Μιχάλης Πιστοφίδης



ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Γράφει ο Γ. Χειμωνίδης

Πολλές φορές υποθέτω αναλογιστήκαμε όθιοι μας, κυρίες και κύριοι, τι σημαίνει "Παράδοση". Άλλες φορές προσπαθήσαμε να δώσουμε ερμηνεία πάνω στο θέμα της ποντιακής παράδοσης, όταν φυσικά μας το ζητήσανε ή όταν κάποια στιγμή από τύψεις συνείδησης προσπαθήσαμε να δικαιολογήσουμε τον εαυτό μας για κάτι το αρνητικό που κάνουμε σχετικά με την παράδοσή μας.

Ρεπτε δεν υποστήριξα το αντίθετο σχετικά με τα ανθρωπίνια λάθη. Πάντα όμως υποστήριξα και συνεχίζω να υποστηρίζω, ότι ο καθ' ένας μας πρέπει να κάνει αυτοκριτική σε τακτά χρονικά διαστήματα της ζωής του. Πιστεύω ότι, όθιοι μας έχουμε υποχρέωση να κάνουμε άλλημ μία φορά αυτοκριτική αυτές τις δύσκολες για τον ελληνισμό μέρες που περνάμε.

Κάνωμε λάθη, πόντιες και πόντιοι, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι πρέπει να αδιαφορήσουμε και να συνεχίσουμε να αδιαφορούμε στο μέλλον για την αρνητικότητα αυτών των λαθών.

Είναι καιρός να ανασκουμπουθούμε. Είναι καιρός να ενεργοποιηθούμε θετικά για την διατήρηση της αγνότητας της

ποντιακής παράδοσης. Σήμερα θα προσπαθώ να δώσω μια απλή, μα ουσιαστική κατά την άποψή μου, ερμηνεία της παράδοσης γενικά και της ποντιακής ειδικά, με το σκεπτικό της υπευθυνότητας κατά νουν και ν' αφήσω όδες αυτές τις σκέψεις μου στην δική σας νόση και κρίση.

Επίσης σας πληροφορώ ότι για οποιαδήποτε διαφώνια σας θα με βρείτε μέσω της εφημερίδας μας στο γραφείο της Ευξείνου Λέσχης, μέλος του Δ.Σ. της οποίας είμαι.

Παράδοση, λοιπόν, κυρίες και κύριοι, είναι η αγνή διατήρηση των ηθών και εθίμων των προγόνων μας, η διατήρηση της ομιλίας, της μουσικής, του χορού και γενικά των ιδιομορφιών της μικρής ανθρωπίνης κοινωνίας των προγόνων μας.

Δυστυχώς σήμερα εμείς οι πόντιοι δεν μπορούμε να υπερφανευόμαστε όσο θα έπρεπε, όσον αφορά τουλάχιστον το κομμάτι εκείνο της παράδοσης, που έχει σχέση με την μουσική και το χορό.

Η ποντιακή μουσική σήμερα έχει αθιωθεί, έχει διαβρωθεί

Συνένεια στην 3η σελ.

Από την Ιστορία της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

Διοικητικό Συμβούλιο 1967

1. Πρόεδρος: Ιωσηφίδης Λάζαρος
 2. Αντιπρόεδρος: Φωτιάδης Ιωάννης
 3. Γεν. Γραμματέας: Ελευθεριάδης Ιωάννης
 4. Ταμίας: Παπαδόπουλος Χαράλαμπος
- Μέλη: Πυρινός Αθ., Καπανίδης Κ., Αποστολίδης Ι., Κανταρίδης Α., Παρασκευόπουλος Δ., Ποταμόπουλος Χ., Θεοδωρίδης Ι.

Οικονομική ενίσχυση 65.000 δραχμών από το κράτος για την Ε.Λ. Βέροιας

Με το ποσό των 65 χιλιάδων δραχμών ενίσχυσε το υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών την Ευξείνου Λέσχη Βέροιας, για την διεκδίκηση της εκτελέσεως του προγράμματος των πνευματικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων για το α' εξαμήνου του τρ. έτους.

Το εν λόγω χρηματικό ποσό, που εισεπράχθη πρόσφατα από την Λέσχη, χορηγήθηκε από το υπουργείο ύστερα από σχετική αίτηση που υπέβαλε το συμβούλιο της Λέσχης καθώς και πρόγραμμα των προσεχών εκδηλώσεων.

"ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΝΕΑ" 19-1-92



ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΧΟΡΟΣ ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟ
19 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1977
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑ
δρχ. 250

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΜΕΓ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 17
ΤΗΛ. 28.356

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Η Ευξείνου Λέσχη Βέροιας για την μεγάλη στιγμή του Γένους, την 25 Μαρτίου 1821, διοργανώνει πνευματική και καλλιτεχνική εκδήλωση στο κινηματοθέατρο ΚΑΠΡΙΝΗ στις 28 του Μάρτη, ημέρα Κυριακή και ώρα 11 το πρωί.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ

1. Επίκαιρη ομιλία με θέμα: "Εξισλαμισμός και Κρυπτοχριστιανισμός. Μία ιστορική αναγκαιότητα" από το Φιλολόγο καθηγητή Κώστα Φωτιάδη
2. Απαγγελία Δημοτικών Ποιημάτων.
3. Δημοτικά τραγούδια από την χορωδία της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας. Την διευθύνει ο Βασίλης Φωτιάδης. Στη λύρα ο Αρχιμήδης Γεωργιάδης και στο πιάνο η Σόνια Θεοδωρίδου.
4. Σύντομη ανάγνωση του βαθύτερου νοήματος του δημοτικού τραγουδιού "Το Πάριμο της Πόλης".
5. Ποντιακοί χοροί και τραγούδια από το παιδικό και εφηβικό συγκρότημα της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

* Είσοδος Ελεύθερη



Τμήμα της πρώτης θεατρικής ομάδας της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, όπου το 1963 ανέβασε το έργο "Τέρεν να υπαντρεύς" του Νίκου Σιδηρόπουλου. Στη φωτογραφία διακρίνονται από αριστερά οι Ηλίας Σιδηρόπουλος, Βασίλης Κυριακίδης, Κώστας Σιαμανίδης και Πάυλος Χειμωνίδης.

ΚΡΩΜΝΗ

(Το έτυμο και η σημασία του τοπωνυμίου)

του ΓΙΑΝΝΗ Γ. ΜΩΡΑΛΙΔΗ

"Οι διπλωμάται δύνανται να ψεύδωνται, αλλ' οι λαοί δεν λησμονούσι"

(Πανάρ. Τοπαλίδης)

1. Το τοπωνύμιο Κρώμνα, όπως προκύπτει από αρχαίες πηγές με πρώτη τη μαρτυρία του Ομήρου (Β 855), αποδίδεται σε τέσσερες διαφορετικές θέσεις της Ελληνικής Αρχαιότητας, κι αυτές είναι συγκεκριμένα οι ακόλουθες:

α) Πόλη οχυρή και φρούριο της Παφλαγονίας (Όμηρ. Β 855, Απολλ. Ρόδ. Β 942 και Σχόλια, Αρριαν. Περιήλ. Ευξ. Πόντου 14,1, Πτολ. 5,1,7, Μαρκ. Ηρακλ. Επιτ. Περιήλ. Μενίππου 9, Στράβ. 12,544, και πολλοί άλλοι)

β) Πόλη της Αρκαδίας - στην Πελοπόννησο (= Κρώμνος / Κρώμνοι, Στέφ. Βυζ.)

γ) Τοποθεσία στην Κόρινθο (= Κρώμιο, Τζέτζ. Σχόλ. εις Λυκάοφρ. 521), και

δ) Πόλη της Θεσσαλίας (Ησυχ. "Κρώμνα, πόλις Παφλαγονίας και Θεσσαλίας").

II. Έτσι, σε πρώτη τουλάχιστον εκτίμηση, διαπιστώνεται αντικειμενικά ότι η Ποντιακή Κρώμνη της επαρχίας Χαλδίας στο Νομό Τραπεζούντας φαίνεται να είναι διάφορη και - φυσικά - πολύ νεώτερη από την Ομηρική Κρώμνα της Παφλαγονίας (Β 855), όπως ακριβώς επισημαίνει παράλληλα και ο συ-

ντάκτης της "ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ" (τόμ. Γ', σ. 10) ΣΤ. ΠΕΛΑΓΙΔΗΣ: "Σύμφωνα με τη γνώμη των ειδικών, η ομηρική Κρώμνα δεν πρέπει να ταυτίζεται με την ιστορική Κρώμνη. Το σημαντικότερο, ωστόσο, στην περίπτωση είναι ότι το γεωγραφικό όνομα επέζησε μες στους αιώνες" (Η υπογράμμιση δική μου, και η απαρία μας: Με ποιόν, άραγε, τρόπο;)

Αλλά, βέβαια, μια βαθύτερη και ουσιαστικότερη εξέταση του πράγματος οδηγεί ενδεχομένως σε αναθεώρηση της πρόχειρα παγιωμένης αυτής αντίληψης με αναγκαίο ως ζητούμενο την συνταύτιση των δύο ομώνυμων πόλεων του Μικρασιατικού Ελληνισμού.

Και πρώτα απ' όλα, σε σχέση με την παραπάνω επισήμανση του κ. Πελαγίδη, επιτρέπεται σίγουρα να παρατηρήσουμε ότι στον τομέα της Ομηρικής Γεωγραφίας κανένας δεν μπορεί να είναι ειδικός, και να θεωρείται συνακόλουθα ως αυθεντία αναγνωρισμένη και απόλυτη (και μάλιστα, όταν συμβαίνει να μην αναφέρεται αυτός σε μίαν υποτιμώδη - έστω - αλλή δεοντολογικά αναγκαία και απαραίτητη σησασίση βιβλιογραφία), επειδή προφανέστατα ο Όμηρος είναι μοναδικός και ανεπανάληπτος και ασύγκριτος και μέγιστος, όχι ως Γεωγράφος αλλά μονάχα ως Ποιητής! Η,

για να μιλήσουμε με τη γλώσσα του Ομηριστή Δασκάλου μας (Ι.Θ. ΚΑΚΡΙΔΗ, Προομικά - Ομηρικά - Ησιόδεια, Αθήνα 1980, σ. 104): "Πόσο αδικούμε τον Όμηρο κάνοντάς τον γεωγράφο".

Κοντολογίς: Όλα τα στοιχεία που συγκεντρώνονται από την επισκόπηση του συναφούς προβλήματος συνηγούνται αναμφισβήτητα για μια συζητημένη πιθανότητα συνταύτισης της

παράλιας Ομηρικής πόλης και της ιστορικής Ποντιακής Κρώμνης.

Και το γεγονός αυτό θα είχε αναμφίβολα ύψιστη εθνική σημασία, σε μία χρονική περίοδο που ο Τουρκικός Ιμπεριαλισμός ανευρυβρίστα απεργάζεται την ανιστόρητη και γελοιοδέστατη τουρκοποίηση του ονόματος του Ομήρου και τη δόθεν προέλευσή του από το Ομέρ / Ομάρ, ενώ καταφανέστατα και αυτόδηλα πιστοποιείται το ακριβώς αντίθετο, π.δ. όμπος (= "ο σμού αρπρός και συνηρσομένος", ομαρής, ομήρης, σύνθετος σχηματισμός από τα: σμός ομού, ομοίος / όμοιος και αρ - αρ - ισκ - ειν / αρ - αρ - ειν "συναρμώζω, είμαι συμπαγή, είμαι σύμφωνος"), και ως κύριο όνομα Όμπος και Κρητ. Όμαρος, - σε άμεσο συσχετισμό με το όνομα του Ομέρ Βρυώνη (που καταγόταν από εξισλαμισμένο κλάδο μιας πολύ παλιάς αρχοντικής οικογένειας Ελλήνων, γνωστής ήδη πολύ πριν από την άλωση της Κωνσταντινούπολης).

III. Τα στοιχεία αυτά, ανεξάρτητα από την όποια σειρά ιεράρχησής τους, είναι τα επόμενα:

α) Το όντως απροσδιόριστο όριο της Ομηρικής Παφλαγονίας (όπως άραγε θα συμβαίνει και με τις περισσότερες τοπωνυμίες της Ομηρικής Γεωγραφίας).

β) Η ανυπαρξία ομώνυμης πόλης (Κρώμνης) στα παράλια της Παφλαγονίας κατά τους μεσομηρικούς και ιστορικούς χρόνους.

γ) Η παντελής απουσία αναφοράς της Ποντιακής Κρώμνης στην υπάρχουσα βιβλιογραφία (και μάλιστα κατά την πιο κρίσιμη περίοδο, από την εποχή του Ξενοφώντα ως τον 10 μ.Χ. αιώνα - Λεξ. Σουίδα), π.δ. Κρώμνος α και η (= πόλη της Αρ-

καδίας, Ξενοφ. Ελλήν. 7,4,21 και Αθίν. 10,452 α-β).

δ) Οι συχνές και βίαιες μετακινήσεις του Ποντιακού Ελληνισμού κατά τη μακροχρόνια Τουρκική δουλεία, όπως π.χ. η αναγκαστική μετακίνηση δεκατεσσάρων Ελληνικών χωριών από την περιοχή της παραλιακής Φάτσας στην εκτός Πόντου επαρχία του Αδαράζαζ του νομού Νικομήδειας ("Εις "Μηδίων" - Τουρκ. Izmit), π.δ. και άρθρο Ατάναζαζ του ΣΤ. 1 ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ στην προμνησθείσα Εγκυκλοπαίδεια "ΕΓΚΥΚΛ. ΤΟΥ ΠΟΝΤ. ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ" τόμ. Α', σσ. 151 - 152).

Για το τεράστιο αυτό ιστορικό και ηθικό συγχρόνως θέμα αποφαίνεται ενδεικτικά σε περιπούδοστη μελέτη του ο παλιολογικός και ευρυμαθέστατος γνώστης των Ποντιακών πραγμάτων ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΛΑΜΨΙΔΗΣ (Περιοδ. "ΑΡΧΑΙΟΝ ΠΟΝΤΟΥ" 33, 1975 - 1976 σσ. 184-190):

".....Γι' αυτόν τον λόγο συναβροίστηκαν στις μεταλλοφόρες περιοχές πολλοί, που έφευγαν τις κακουργίες και την τυραννία από τον παρλίον Πόντο....."

".....Πολλές είναι οι παραδόσεις για τη φυγή και τη μετακίνηση οικογενειών ή και ολόκληρων χωριών. Πολλές φορές τις παραδόσεις αυτές επιβεβαιώνουν το γλωσσικό ιδίωμα και το ίδιο τοπωνύμιο. Παράδειγμα ανάμεσα στα άλλα το χωριό Τζίτα των Σουρμένων και το Τσίτε του μεσόγειου Πόντου....."

".....Γι' αυτό πολλοί αναγκάζονταν να μετακινούν, ζητώντας νέους τόπους διαβίωσης και εργασίας. Και τέτοιους προσέφεραν, παρά τους εξοντωτικούς σχεδόν δ-

Συνέχεια στην 4η σελ.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Συνέχεια από την 2η σελ.

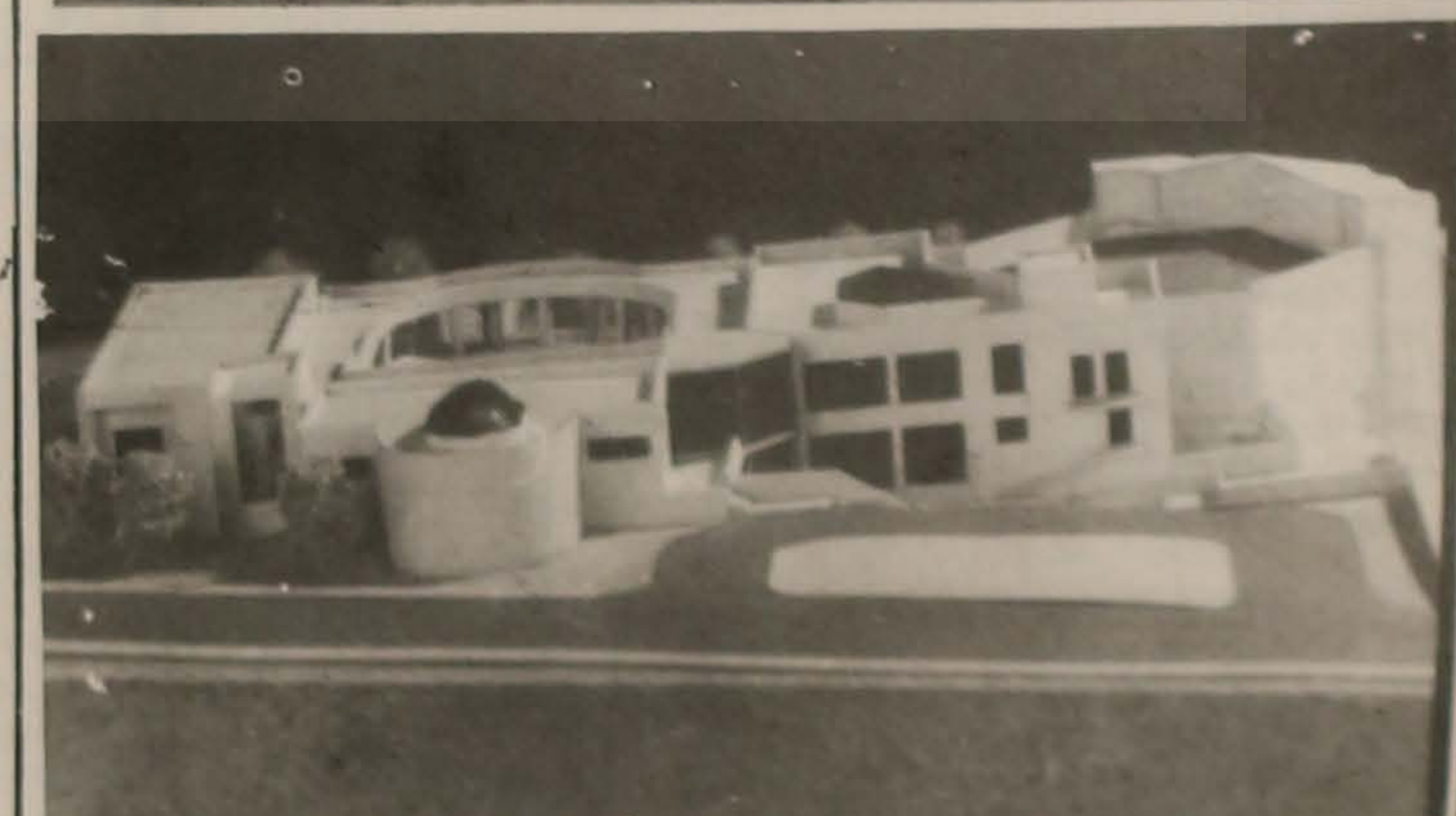
και έχει γίνει ταυτετέλικη, ο δε χορός επηρεασμένος απ' αυτήν, λίγο ημίγυριος. Γνωρίζουμε ότι η λύρα και η ποντιακή μουσική δεν έχουν καμμία απολύτως σχέση με τον αναφερόμενο χορό της κοιλιάς. Αυτό το τελευταίο πρέπει να το προσέξουμε ιδιαίτερα. Βέβαια, με όλα τα λόγια μας δεν σημαίνει ότι χάσαμε το τράινο και ότι η φθορά είναι ανεπανόρθωτη. Σημαίνει όμως ότι πρέπει να αλλόξουμε τακτική. Έχουμε υποχρέωση να βοηθήσουμε στη διατήρηση της ποντιακής αγνής παράδοσης. Οι τελευταίες σκέψεις μου δεν σημαίνουν επίσης ότι πρέπει να μείνουμε αρτηριοσκληρωτικά μόνο στην παλιά μουσική και τους χορούς, αλλά μόνο ότι πρέπει κοντά στη νέα ποντιακή σοβαρή μουσική, να έχουμε τοποθετημένη αναλόγως και αγνή την παλιά μουσική των προγόνων μας. Μέλημα, πιστεύω της Λέσχης μας, είναι να διδάσκει, να επιμένει, να κατευθύνει, να παρακαλεί και να φροντίζει ώστε οι μνήμες να μένουν αγνές και η ποντιακή παράδοση άσπιλη και αμόλυπη από οποιαδήποτε ξένα στοιχεία.

Επειδή το θέμα είναι τεράστιο και αδύνατο να το εξαντλήσω, αναπτύσσοντας και αναλύοντας κάθε στοιχείο του, επιφυλάσσομαι να το κάνω σε κάποια ευκαιρία προγραμματισμένη. Διατηρώ την υποχρέωση να επικοινωνήσω με όλους τους φορείς που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με το θέμα αυτό και να ανταλλάξουμε απόψεις πάντα στο πλαίσιο του Διοικητικού Συμβουλίου της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας.

Ευχαριστώ

Γ. Χειμωνίδης

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ) ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ



Οι Αφοί Ορφανίδη προσέφεραν αντί στεφάνων στη μνήμη:

1. Παναγιώτη Θεοδωρίδη δρχ. 10.000
2. Λευκοθέας Μαυρίδου δρχ. 5.000 δρχ.

Το Δ.Σ. τους ευχαριστεί

ΚΡΩΜΝΗ

Συνέχεια από την 3η σελ. ρους εργασίας, οι μεταλλοφόρες περιοχές στον μεσόγαιο και ορεινό Πόντο, και ιδιαίτερα της Μεσοαχλίδας και Χαλδίας.....

Η συνταύτιση της Ομηρικής πόλης Κιτιώρου και των Κοτιώρων του Πόντου (= Τουρκ. Otdu, Ξενοφ. Κύρ. Ανάθ. 5.5, 3-4, Διόδ. Σικ. 14.31, Αρριαν. Περίηλ. Ευξ. Πόντ. 16.3, και άλλοι πθ. και: Τελέωρον, Πτολ. 5.6.4), σύμφωνα με το Λεξ. Σουίδα: Κοτιώρα: πόλις Ελληνική, Σινωπέων άποικος. Και οι πόλιται Κοτιώριται. Η νυν παρά πολλοίς Κιτιώρα λεγομένη, πθ. Όμηρ. Β 853 - 855.

Οι ρα Κιτιώρων έχουν και Σίνασμον αφενμένοντο / αμφί τε Παρθένιον ποταμόν κλυτά δώματα έναιον, / Κρώμνάν τ' Αιγισθόν τε και υψηλοῦς Ερυθίνους.

Η πιθανότητα επίσης συνταύτιση της Ομηρικής Σπασμού και της Αμισού (= Σμψούς, πθ. και αμάω "θεριζώ σιτάρι" Αμισός, κατά το Λεξ. Σουίδα: "Αμισός": όνομα πόλεως. Οι δε Αμισός δια του π, και Αμισονός"), ήτοι: "Σάσμος / Σήσμος, και (κατά το: Κέρασος - "Κέρασ-δεις Κερασούς, ρίζα - "ΡΙΖ-δεις Ριζούς, και τράπεζο - Τραπεζ-δεις Τραπεζούς, -): "Σασμ-δεις "Σασμούς και τεληκά, με αντιμετάθεση και συγχολή: "Σασσούς - "Σαμσούς / Σαμψούς (πθ και "Εις Αμισόν" - Τουρκ. Samsun, θλ. σχετικά και: ΝΙΚΟΥ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ, Γλωσσικά Πόντου, Θεσσαλονίκη 1977, σ. 2 και σμ. 3, όπου: "η Αμισός (η Ομηρική Σπασμος) Σαμσούς" (sic).

IV. Αξιοθαύωτας επομένως τα παραπάνω δεδομένα στοιχεία σε συσχέτισμό, καταλήγουμε οβίαστα και σταθερά στο λογικά αναγκαίο συμπέρασμα ότι η παράλια Ομηρική πόλη Κρώμνα του 8ου π.Χ. αιώνα ταυτίζεται ουσιαστικά με τη μεσόγαια και ορεινή Κρώμνη του Πόντου, με την ειδική και υποθετική θέβαση έννοια πως η δεύτερη αποτελεί πιθανότατα ιστορικό προίον και τελικό αποτέλεσμα βίαιης και αναγκαστικής μετακίνησης των κατοίκων της πρώτης κατά την αρχική μάλλον περίοδο της τουρκικής δουλείας (1463 - 1650).

V. Και τώρα, μετά την απαραίτητη εισαγωγή στο θέμα μας, είναι πια καιρός να προχωρήσουμε στο ουσιαστικό περιεχόμενο της γλωσσικής μας έρευνας, όπως έχει προσδιοριστεί αυτή στον επιγραφικό τίτλο της μελέτης, και να αναζητήσουμε συναφώς την ετυμολογική προέλευση των ομώνυμων τοπωνυμίων Κρώμνος και Κρώμνα / Κρώμνη.

Εξετάζοντας, λοιπόν, την όλη δομή των ομώνυμων και ομόρριζων αυτών σχηματισμών, διαπιστώνουμε αντικειμενικά και αναντίρρητα ότι συνδέονται άμεσα, φωνολογικά και μορφολογικά, με τη βάση των λέξημάτων Κρεμάννυμι (ήτοι: κρεμ-άν - νυ - μι) και κρημνός, πθ. πέτομαι / πετάννυμι και

ποτάμοι / πωτάμοι, πτίσσω και πτώσω πτωχός, ρήννυμι και ρόξ / ρώξ ρωγμή, και πλείστα άλλα παρόμοια. Και όρα είναι εξάπαντος ορθή και απόλυτα ασφαλής η ανάλογη ερμηνεία των PAPE και BENSELER (Worterbuch der griechischen Eigennamen, 3. Aufl., III, Braunschweig 1875, A-K, σσ. 726 - 727): Steiner (= βραχώνος, πετρώδης) και Steinberg (= βραχώδης όρος, πετροβούνη), πθ. κρημνός (= απόκρημνος και προεξέχων βράχος, απορρώξ πέτρα).

Και η σύνδεση αυτή των κρημνός και Κρώμνος, παρά το γεγονός ότι το πρωτότυπό τους ρήμα κρεμάννυμι (πθ. αρχίγω άρρηξίς και αρχώ, πθ. και πλώω πλωτός κ.λ.π.) θεωρείται γενικά από τους ετυμολόγους ως λέξη ανετυμολόγητη και άγνωστης αρχής, ωστόσο φαίνεται πραγματικά ότι ανάγεται απώτατα και πρωταρχικά στον πρωτοσύνθετο σχηματισμό *άκαρ-ος / άκρος (= "α-καρ-ός, ο ήδη κεκαρμένος και εν τη εσχάτη απολήξει ευρισκόμενος και μη δυνάμενος πλέον να κερή", και όρα: ο ύψιστος, ο υψηλότατος, ο πρώτος, έξοχος, υπέρκοχος, Όμηρ. κ.ε.), πθ. *μέκαρ-ος μάκαρος / μακρός μάκαρ (= "ο μη κεκαρμένος, μακρός κατά τόπον ή κατά χρόνον, μακράων, μακρόβιος, άφθαρτος, αθάνατος", - και όρα: ευδαίμων, ευτυχής, πθ. καρτός "κεκαρμένος" και "μακαρός" μάκαρ, μακαριστός, επίκληρος "υποκείμενος εις θάνατον, φθαρτός", και λατιν. macer "ισχνός, λεπτός") και *νε-καρ-ος / νεκρός (= "ο μη κεκαρμένος, άφθαρτος, αθάνατος", - και στη συνέχεια κατ' ευφημισμόν: ο αποθανών και ούτω γενόμενος αθάνατος ως μη υποκείμενος πλέον εις την μοίραν του θανάτου, πθ. και το ισοδύναμο και ομόρριζο νέκω, που εσφαρμμένο θέβαση θεωρείται πρωτότυπο, γιατί όντως είναι παράγωγο με αντίστροφο σχηματισμό, καθώς και το δάνεια της Λατινικής: *nec-s / nec "φόνος, βίαιος θάνατος", nec-o "φονεύω", *vi-neco / vlnco "δια της βίας φονεύω και επικρατώ, νικώ", θλ. I.Γ. ΜΩΡΑΛΙΔΗΣ, Γλωσσικά σύμμικτα ή Περί του αρνητικού μορίου *me εν τη συνθέσει, Περιοδ. "ΠΛΑΤΩΝ" 27 (1975), σσ. 273 - 311 (και ειδικότερα: σσ. 292 - 293).

VI. Πιο αναλυτικά: από έναν ισοδύναμο του άκρος τύπο, ήτοι από το αμάρτυρο *ακρέυς - και ανάλογο φαινόμενο διαπιστώνεται και στα παράλληλα ομηρικά: άριστος και άριστεύς, πνίχος και πνιχεύς, πομπός και πομπεύς, πρώτος και Πρωτεύς, πρυμνός και Πρυμνεύς, κ.λ.π., θλ. I.Γ. ΜΩΡΑΛΙΔΗΣ, Σκοτεινά σύνθετα μετά του "αμφί" ως πρώτου συνθετικού, Περιοδ. "ΠΛΑΤΩΝ" 29 (1977), σ. 134 και σμ. 9 -, έχουμε ομοιά και οβίαστα τον παράγωγο ημισιαστικό σχηματισμό *ακρέυ-γω - *ακρέω / *ακρέω (= "είμαι υψηλότατος, υπερέχω, είμαι πρώτος, είμαι κύριος, άρχω",

πθ. αρχέω "είμαι δυνατός, αποκρούω, υπερασπίζω, προφυλάττω, προστατεύω", Όμηρ., Πινδ., κ.ά.), και με αφαίρεση διαμέσου προφανώς συνθέτων του τύπου *αν-ακρέω / *ανακρέω και *αν-ακρέω / *ανακρέω -: *κρέF-γω - *κρέω / *κρέω, όπως καταφανέστατα άλλωστε διαδηλώνουν και οι ουσιαστικοποιημένες μετοχές: κρείων (= άρχων, κύριος, δεσπότης, Όμηρ., κ.α.) και κρείουσα (Όμηρ. κ.ά.), και ως κύρια ονόματα Κρείων Κρέων Ανακρέων και Κρέουσα, πθ. και Κρεύσις (= πόλη και λιμάνι της Βοιωτίας, Πλάτ., Ξέν., κ.α.).

Στη συνέχεια σχηματίζεται επίσης ομοιάτοτα και κανονικά, από τον άρτιο και ακέραιο τύπο του ρήματος *ακρέω (-άρκω) το παράγωγο όνομα ακρέ-μων, ή - ορθότερα - ακρε-μών, γεν. -όνος, ο (= κηδός, κηδίσκος, Σίμων, Ευριπ., κ.ά., πθ. τα κύρ. ονόμ. Κρεμών, -ώνος και Κρεμώνη "πόλη της Ιταλίας"), όπως λ.χ.: δαίω και δαί-μων (= "διά κεραυνού πλήττων και κατακαίων" θεός), επισταμοί και επισιτή-μων, ηγέομαι και ηγεμών, θηλάζω και θηλα-μών, κεύθω και κευθ-μών, κηδύομαι και κηδ-μών / κηδεμών με ανόπτυση συνοδίτη φθόγγου, τίθημι και θη-μών (πθ. θήμα ανάθημα, δωρ. σάμα - ιων. - αττ. σήμα), τλάω και τλα-μών / τελαμών (πθ. τλή-μων), *χέF-γω χείω χέω και χει-μών, και πλείστα άλλα, θλ. σχετικά: P. CHANTRAINE, La formation des noms en grec ancien, Paris 1933, σσ. 170 - 174, (129 - 133).

VII. Ακολούθως από τον παράγωγο σχηματισμό ακρεμών (θέμα: ακρεμών -) έχουμε και πάλι ομοιά και οβίαστα την ετυμολογική κλημάκα: ακρεμών - κρεμάννυμι - Κρώμνος και Κρώμνα / Κρώμνη.

Ητοι: *ακρεμών-νυ-μι - *ακρεμ-άν-νυμι (πθ. κεράννυμι, πετάννυμι, σκεδάννυμι) και στη συνέχεια με αφαίρεση από σύνθετα του τύπου *αν-α-κρεμάννυμι / ανα-κρεμάννυμι (πθ. κατα-κρεμάννυμι, παρα-κρεμάννυμι): κρεμάννυμι και κρεμάννυ, κρημνήμι και κρίμνημι, κρημνάω / κρεμνάω και κρεμνάω, κρεμνάω.

Και τελικά φτάνουμε στο ζητούμενο: *ακρεμονός / *ακρεμονός (όπως λ.χ. προκύπτουν αντίστοιχα τα μεταρρηματικά παράγωγα: άγω - αγός και *αγαγός / αγαγός, αείδω - ασιδός, αμείλω - αμογλός, αρχώ - αρχώγος, προ-οράω - φρουρός, και πλείστα άλλα ανάλογα, θλ. σχετικά: P. CHANTRAINE, La Formation κ.λ.π. ό.π., σσ. 8-10, 7), με αναδρομική αφομοίωση / ετεροίωση *ακρομανός, με μετάθεση και σύγχρονη συναίρεση *ακροαμνός / *ακρωμνός, με αφαίρεση (από επίδραση πιθανώς του άρθρου) *κρωμνός, και με μετακίνηση του τόνου (ως ουσιαστικό, - και κύριο μάλιστα όνομα) Κρώμνος, θηλ. Κρώμνα και (από τη

γενική: Κρώμνης -) Κρώμνη, πθ. *ακρεμανός / κρημνός, ο (= απόκρημνος και προεξέχων βράχος, απορρώξ πέτρα, απότομος και απόκρημνος όχθη ποταμού ή άκρας χαρακώματος, Όμηρ. κ.ε.), και ως κύριο όνομα Κρημνοί, οι (= πόλη της Σκυθίας, Ηρόδ. 4.20, 1 και 110,2) και Κρήμνοι (Πτολ. 3.5,12), και θηλ. Κρήμνα, η (= πόλη της Πισιδίας στη Μ. Ασία, Στράβ. 12.569 και 570, Πτολ. 5.5.8, και άλλοι).

VIII. Με την έρευνα, λοιπόν, που προηγήθηκε διαπιστώνεται εντελής αντικειμενικά και

εξάφρασμα ότι ο σχηματισμός Κρώμνα / Κρώμνη ταυτίζεται απόλυτα και άμεσα, μορφολογικά / φωνολογικά και σημασιολογικά, με τον παράλληλο και πράγματι ισοδύναμο τύπο Κρήμνα (= η "έν αποκρήμνω κειμένη" πόλη της Πισιδίας, Ζώσ. 1.69), - και όρα η σημασία του τοπωνυμίου μπορεί κατά όλην να προσδιοριστεί ως "τόπος υψηλός / ορεινός, βραχώδης και απόκρημνος, παραθαλάσσιος ή παραποτάμιος".

Βέροια, 20-12-1991 (Στη μνήμη του πατέρα) ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΜΩΡΑΛΙΔΗΣ

ΥΠΟΨΗ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

DIMITRIOS GREEK DANCE SCHOOL P.O BOX 35567 VANCOUVER B.C VEM - 4G8 CANADA

Αγαπητοί φίλοι γειά σας,
Το όνομά μου είναι Δημήτριος Κοντογιάννης, και διδάσκω χορό στο Ελληνικό Σχολείο χορού που ιδρύθηκε πριν λίγο καιρό.
Αυτή την στιγμή ζητάμε την βοήθεια του χοροδασκάλου σας ή όποιου άλλου που μπορεί να μας βοηθήσει. Επειδή εδώ είναι σχεδόν αδύνατον να βρούμε την αυθεντική μουσική κάθε περιοχής θα θέλαμε να μας απαντήσετε αν έχετε (και πόσο κοστίζουν) κασέτες με χορούς της περιοχής σας ή βίντεο κασέτες που θα μπορούσαμε να αγοράσουμε από εσας. Περιμένουμε άυτομα νέα σας.
Σας ευχαριστώ πολύ.
Δημήτριος Κοντογιάννης

Η ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΜΟΥΣΑ

Και τι δεν τραγούδησε η Ποντιακή Μούσα! Αυτή φέρνει στη σκέψη αλυσμόντες πατρίδες, πολιτισμό ένδοξο, ιστορία λαμπρή, χιλιοτραγουδισμένα παρχάρια, απέραντα δάση, εύφορους κάμπους, λυγρές κόρες, λεβεντόκορμα παλικάρια, σοφούς δασκάλους, άξιους κληρικούς, την Παναγία Σουμελά, τον Αγ Γιώργη τον Περιστερωτά, τον Αγ Πάννη τον Βαζελάνα, το περίφημο φροντιστήριο της Τραπεζούντας, τους Ακρίτες, τα ήθη και έθιμά μας.
Ας προσπαθήσουμε όλοι μαζί και κυρίως οι μεγαλύτεροι να περισώσουμε ότι απόμεινε από τα παραδοσιακά ποντιακά τραγούδια και ας τα δώσουμε στα παιδιά μας, στους νέους μας. Είναι ιερό καθήκον όλων μας. Θα είναι η καλύτερη κληρονομιά μας.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ο "Αργοναύτης" ως γνωστόν εκδίδεται από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας για μη κερδοσκοπικούς λόγους, αλλά για πνευματική ανιστόρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης.
Είναι, λοιπόν, απαραίτητο, για την ασταμάτητα και απρόσκοπτη πλεύση του να ανανεώσουμε τις συνδρομές μας έγκαιρα και ακόμα να γράψουμε νέους συνδρομητές.

ΛΕΙΖΕΙ Ν' ΑΓΟΡΑΣΤΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΕΙ...

Είναι γεγονός ότι την ιστορία ενός τόπου την μαθαίνεις είτε βιώνοντάς την ο ίδιος, είτε από αφηγήσεις, είτε διαβάζοντάς την.

Στην δική μας περίπτωση, εμείς οι γόνιοι ποντίων γινόμαστε γνώστες της ιστορίας του Πόντου - ιδίως των νεώτερων χρόνων - από αφηγήσεις και από τα σχετικά βιβλία.

Κι έχω την γνώμη ότι περί του διαβόητου Τοπάη Οσμάν, εμείς, οι μη αυτόχθονες πόντιοι, αλλά ποντιακής καταγωγής, λίγα πράγματα ή και καθόλου κατέχουμε.

Όποτε, οφείλω να ομολογήσω ότι, χάρη στον πολύ γνωστό και ποθυβραθευμένο συγγραφέα, συμπατριώτη μας κ. Γεώργιο Λαμψίδη, έμαθα τα πάντα γι' αυτό το τέρας της κόλασης, που ακούει στο όνομα Τοπάη Οσμάν.

Ο κ. Γεώργιος Λαμψίδης, δημοσιογράφος, κατά κύριο επάγγελμα, με το πολύκροτο αυτό συγγραφικό του έργο, που στην αρχή (1969 - 1971) βγήκε σε δύο τόμους και τώρα κυκλοφορεί επίτομο σε 6η έκδοση από τις εκδόσεις του Ποντιακής καταγωγής εκδόστη "ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ" Αρη Κανδηλάπη, αναδιηλώνει σ' όλο το τραγικό της μεγαλειότην κακούργα δράση του Κερασούντιου κακούργου Τοπάη Οσμάν - Αλεξανδρούπολη, χωρίς έτος έκδοσης, και το δεύτερο του επίσης μακαρίτη Ιωάννη

Περί Τοπάη Οσμάν υπάρχουν κι άλλα δύο βιβλία, το πρώτο του μακαρίτη Γεωργίου Κανδηλάπη με τίτλο: "Τα επίχειρα της κακίας ή το τέλος του Κερασούντιου κακούργου Τοπάη Οσμάν" - Αλεξανδρούπολη, χωρίς έτος έκδοσης, και το δεύτερο του επίσης μακαρίτη Ιωάννη

Παπαδόπουλου με τίτλο: "Σελίδες από την ιστορία της Κερασούντος και τα τερατουργήματα του αιμοσταγούς Τοπάη Οσμάν καθ' όλην την περιφέρειαν του Πόντου", καθόλου 1965.

Αλλά το έργο του κ. Γεωργίου Λαμψίδη (το οποίο επιβραβεύθηκε το 1970 από την "Εστία Νέας Σμύρνης") είναι πιο ολοκληρωμένο, πιο αναλυτικό, πιο περιγραφικό! Έχει άλλον τρόπο γραφής!...

Και πέραν τούτου ο κ. Γ. Λαμψίδης θεωρείται ο πρώτος που έθεσε με το πιο πάνω έργο του, θέμα γενετοκνίας του ελληνικού στοιχείου του Πόντου από τους Τούρκους.

Επειδή πρόκειται περί όντως περιπουδαστού έργου και περί ενός βιβλίου, που αξίζει να διαβασθεί και να στολήσει την βιβλιοθήκη των Ποντίων και ιδίως των νεοποντίων το συνιστώ άφοβα!

Είμαι βέβαιος ότι θα συγκινήσει και θα συνταρξεί όποιον το διαβάσει.

Εστω κι αν υπάρχει φόβος να παρεξηγηθώ (παρ' ότι ΔΕΝ υπάρχει συγγενικός ή άλλος δεσμός μεταξύ εμού και του συγγραφέα) συνιστώ ένθερμα το εν λόγω βιβλίο του, το οποίο είδα να συμπεριλαμβάνεται στην εφημερίδα "ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ" του κ. Αρη Κανδηλάπη (Αιόλου 104 - Τ.Κ. 105-64, Αθήνα).

Όποιος το αγοράσει και το διαβάσει θα δικαιώσει τον ενθουσιασμό μου για την συγγραφική αξία του κ. Γεωργίου Λαμψίδη, του εκλεκτού αυτού συμπατριώτη μας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΛ ΤΑΤΑΡΙΔΗΣ Ζάκυνθος

Ενισχύετε το Πνευματικό μας Κέντρο

Αγαπητοί μου συμπατριώτες και αναγνώστες του "Αργοναύτη".

Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε, όλοι, οι Πόντιοι και φιλοπόντιοι, ότι είναι "θέμα τιμής" να προχωρήσουν σοβαρά οι εργασίες ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, το οποίο θα αποτελέσει (όταν θα λειτουργήσει με όλα τα τμήματά του) μια πολιτιστική κυψέλη του Ποντιακού Ελληνισμού, όπως η Παναγία Σουμελά είναι το θρησκευτικό μας κέντρο. Χρειάζεται, όμως, να "ανακουμπωθούμε" όλοι - όλες,

ώστε να εξοικονομηθούν σοβαρά ποσά.

Ενας τρόπος να προσφέρουμε στη Λέσχη (για το Πνευματικό Κέντρο) όσα ποσά επιθυμούμε να δώσουμε, π.χ. αντί στεφανιών σε κηδείες κ.λ.π. συγγενών και φίλων μας. Ετσι, τα ονοματεπώνυμα θα γραφούν και στο ειδικό βιβλίο, που αργότερα θα κυκλοφορήσει και τυπωμένο, με το χρονικό της ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου. Ας σημειωθεί δε ότι για όλες τις δωρεές θα δίδονται ισόποσες αποδείξεις, ώστε τα σχετικά ποσά να εκπίπτονται στις φορολογικές δηλώσεις.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Ο "Αργοναύτης" με χαρά θα φιλοξενεί την παρουσίαση βιβλίων και περιοδικών που αφορούν τον Πόντο.
Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να στέλνουν ένα αντίτυπο του βιβλίου ή του περιοδικού τους για τον παραπάνω σκοπό.



Το υπέροχο χορευτικό της Ευξείνου Λέσχης